

NAJAAR 2020

Studium Generale

Zet aan tot denken.

PODIUM VOOR KENNIS & REFLECTIE

Universiteit Utrecht

Welkom bij Studium Generale

Studium Generale stelt prikkelende vragen en zet aan tot denken. We zijn er voor academische verbreding en verdieping, naast je studie of werk. In discussies, lezingen, talkshows en artikelen koppelen we wetenschap aan actuele maatschappelijke ontwikkelingen. We gaan voorbij de grenzen van disciplines en de waan van de dag. Bij ons ontmoeten wetenschappers, studenten en andere nieuwsgierige mensen elkaar, op zoek naar nieuwe vragen, antwoorden en perspectieven.

Iedereen is welkom en toegang is gratis. Let op: dit seizoen is een reservering noodzakelijk.

POSTADRES

Studium Generale
Newtonlaan 231
3584 BH Utrecht

CONTACT

sg.uu.nl
info@sg.uu.nl
030-253 2436

Programmalocaties: zie sg.uu.nl/contact/locaties

SG & CORONA: RESERVERING VERPLICHT

We hopen jou en anderen in de zaal te ontmoeten. Uiteraard zijn we hiervoor afhankelijk van de regels en richtlijnen van het RIVM. Zo kan je niet meer vrij inlopen, maar heb je een reservering nodig als je een programma wilt bezoeken. Die kan je maken via onze website, sg.uu.nl. Thuis meekijken kan altijd. Door je aan te melden voor onze nieuwsbrief of ons te volgen via social media loop je eventuele wijzigingen en updates nooit mis.

Voorwoord

Uit de kooi

Na maanden van ‘intelligente’ lockdown blijft de nieuwe voorwaardelijke vrijheid onwennig. Maar wat zal het fijn zijn om elkaar weer in het echt te ontmoeten! We presenteren een aantal programma's die dit voorjaar niet door konden gaan, en daarnaast veel nieuws. Zitplaatsen zullen schaarser zijn dan voorheen en moeten vooraf worden

gereserveerd. Vergeet dat niet, of kijk online mee. Sommige evenementen doen we alleen digitaal. De talkshow ‘De Futuristen’ bijvoorbeeld, een nieuwe samenwerking met onder andere het Nieuw Utrechts Toneel. En kom vooral ook eens kijken op onze nieuwe locatie: de pas geopende Bibliotheek Neude. Hopelijk tot snel!

MAUD RADSTAKE

Directeur Studium Generale

MAUD
RADSTAKE

JESSIE
WAALWIJK

LAURA
MOL

ERWIN
MAAS

GARY
SHEIKKARIEM

NIENKE
DE HAAN

NIELS
TJOONK

HELIA
KIAIE

De grote *reset*

31
AUG

Opening van het Academisch Jaar

In zijn tijd als CEO van chemiereus DSM besloot **Feike Sijbesma** het bedrijf drastisch te transformeren. Het werd het duurzaamste in de sector en daarbuiten. Dat leverde hem internationaal veel lof op. De Volkskrant verkoos hem tot meest invloedrijke Nederlander, en onlangs benoemde het kabinet hem tot speciaal gezant in de strijd tegen corona. Tijdens de Opening van het Academisch Jaar gaan studenten van de Universiteit Utrecht met UU-alumnus Sijbesma in gesprek over de wereld van morgen. Volgens hem is het tijd voor een volledige reset van onze samenleving. Hoe gaan we dat doen? En welke verantwoordelijkheid hebben het bedrijfsleven en de universiteit?

19.30 – 20.30 UUR

TIVOLIVREDENBURG
PANDORA

03–06
SEP

De Futuristen

Denk mee over morgen

Als de coronapandemie iets heeft laten zien, dan is het hoe nauw we met elkaar in verbinding staan. We zagen een virus de wereld over reizen zonder besef van grenzen. We leerden ons eigen lichaam zien als potentieel gevaar voor anderen. En dus maakte fysieke intimiteit plaats voor virtuele nabijheid. Zal de manier waarop we ons tot elkaar en de wereld verhouden radicaal veranderen?

Een spannende denkexerctie waarin wetenschappers en theatermakers de toekomst onderzoeken. Elke middag is er een online interview met spraakmakende gasten en elke avond een unieke korte voorstelling geïnspireerd op dat gesprek.

INTERVIEW 12.00 – 12.30 UUR
VOORSTELLING ZIE TIJDEN OP SG.UU.NL

HET NUT
BERLIJNPLEIN

I.S.M. DESCARTES CENTRE & NIEUW UTRECHTS TONEEL

Dát is nou *evolutie*

De beroemdste wetenschappelijke theorie onder de loep

De evolutietheorie is uniek. Er zijn weinig theorieën die zo vaak bevestigd zijn. Bovendien is ze toepasbaar op al het leven op aarde: van virussen tot planten, dieren en de mens. Darwin is bekend bij het grote publiek, maar wordt vaak verkeerd geïnterpreteerd. Zo is zijn grote idee niet samen te vatten als *survival of the fittest* en stammen we niet af van apen. Evolutionair ecooloog dr. **Edwin Pos** (UU) en andere wetenschappers leggen uit hoe evolutie wél werkt en wat dit betekent voor ons mens-zijn.

🕒 20.00 – 21.30 UUR

📍 ACADEMIEGEBOUW
AULA

01
SEP

De evolutietheorie voor mensen met haast

Dr. **Edwin Pos** (UU) ontkracht mythes en legt uit hoe alles in de biologie te verklaren is in het licht van evolutie. Hij neemt je in vogelvlucht mee door de geschiedenis van de evolutiebiologie. Van de oude Grieken via Charles Darwin tot nu. Waarom zien mensen eruit zoals ze eruitzien? En hoe snel gaat evolutie eigenlijk?

03
NOV

Wordt de evolutie van ziektekiemen ons fataal?

Mens en ziektekiem zijn constant in gevecht. Moleculair viroloog dr. **Monique Nijhuis** (UMC Utrecht) doet onderzoek naar het HIV-virus, dat uitzonderlijk snel evolueert. Hoe blijven we HIV en andere supervirussen, zoals corona, de baas?

29
SEP

Kunnen we met Darwin de samenleving begrijpen?

Volgens sommige biologen zijn niet alleen natuurfenomenen evolutionair te verklaren, maar kun je er ook het ontstaan van moraal en religie mee begrijpen. Filosoof dr. **Jeroen Hopster** (UTwente & University of Graz) over wat dat betekent voor ons denken over goed of fout, geloof en ons wereldbeeld.

24
NOV

Redt biodiversiteit ons in een veranderend klimaat?

De opwarming van de aarde en het verdwijnen van biodiversiteit bedreigen het voortbestaan van het leven. Bioloog prof. dr. **Merel Soons** (UU) legt uit hoe planten zich aanpassen aan een veranderende omgeving. Kunnen zij ons helpen de klimaatcrisis te overleven?

Movies & Science

🕒 20.00 – 22.00 UUR

📍 BIBLIOTHEEK NEUDE
THEATER

🔗 BIBLIOTHEEK UTRECHT

Jong en kwetsbaar

In onze maatschappij is alles mogelijk. De kansen liggen voor het oprapen. Althans, dat houden we jongeren voor. Maar wat als je om de een of andere reden niet mee kan komen? Als je worstelt met negatieve gedachten of als je moeilijk contact legt? Twee documentaires als startpunt voor een gesprek over kwetsbaarheid.

03
SEP

In het hoofd van mijn zusje

Het zusje van filmmaker Ingrid Kamerling maakte op 24-jarige leeftijd een eind aan haar leven. Angst en keuzestress waren haar leven gaan beheersen. Volgens filosoof dr. **Bert van den Bergh** (De Haagsche Hogeschool) ligt de oorzaak van zulke klachten grotendeels buiten het individu. Vragen we te veel van elkaar?

07
OKT

The age of loneliness

Iedereen voelt zich wel eens alleen, maar wanneer wordt dat een probleem? Deze Britse documentaire laat mensen van alle leeftijden aan het woord. Gezondheidswetenschapper dr. **Maaïke Verhagen** (RU) onderzoekt eenzaamheid onder jongeren. Wat is het precies en hoe komt het?

05
NOV

Three identical strangers

Deze spraakmakende documentaire gaat over een drieling die gescheiden van elkaar opgroeit. Door toeval worden ze na twintig jaar herenigd. Er blijkt een wetenschappelijk experiment met een moreel schimmig randje aan hun levensverhaal te kleven. Met wetenschapssocioloog dr. **Jaap Bos** (UU).

🔗 I.s.m. Ethiek Instituut (UU)

26
NOV

Hunting for hedonia

Met diepe hersenstimulatie zijn spectaculaire resultaten bereikt, bijvoorbeeld bij mensen met angsten en depressies. Deze film vertelt de geschiedenis en impact van de techniek. Zelfs karaktereigenschappen blijken veranderbaar. Belanden we daarmee in een moreel schemergebied? Met literatuurwetenschapper dr. **Megan Milota** (UMC Utrecht).

🔗 I.s.m. Ethiek Instituut (UU) & InScience - International Science Film Festival Nijmegen

Tussen hoop en vrees

Om menselijk gedrag te doorgronden of ziektes te verslaan moet je creatief zijn en soms buiten de gebaande paden durven treden. In dit tweeluik onderzoeken we controversiële wetenschappelijke experimenten. Hoe ver mag je gaan in de zoektocht naar kennis?

Van wie is het vrouwenlichaam?

Bekeken, beoordeeld en bemind

De onophoudelijke stroom #MeToo verhalen, de roep om strengere abortuswetten en de constante beoordeling op uiterlijk. We hebben de neiging om de lichamen van vrouwen te bekritisieren en bezitten. Een vrouw is al snel te sexy, of niet sexy genoeg. Te bedekt, of juist te bloot. Na eeuwenlange emancipatie is het vrouwenlijf nog steeds een strijdtoneel. Wie bepaalt tegenwoordig hoe we naar het vrouwenlichaam kijken? Wat betekent het om je lichaam in eigen beheer te hebben? Wat kan en moet anders?

🕒 20.00 – 21.30 UUR

📍 TIVOLIVREDENBURG
CLOUD NINE

07
SEP

Je bent al mooi

De familie Kardashian maakte lipfillers mainstream. Op de catwalk zien we vooral jong, wit en dun, en op tv lijken oudere vrouwen niet te bestaan. Hoe ontstaan schoonheidsidealen? Welke tegenbewegingen zijn er? Met o.a. psycholoog prof. dr. **Liesbeth Woertman** (UU) en modeactivist **Janice Deul**.

12
OKT

Bemoei je met je eigen seks

Op jonge leeftijd zijn vrouwen al een lustobject in de ogen van anderen. Maar zodra ze hun eigen seksualiteit uitdragen en gebruiken, klinkt kritiek. Zelfs uit progressieve hoek. Waarom is vrouwelijke seksualiteit zo'n taboe? Kunnen we dit doorbreken? Met o.a. psycholoog prof. dr. **Ine Vanwesenbeeck** (UU) en sekswerkdeskundige **Yvette Luhrs**.

Onzichtbaar geweld

Dichtbij en ver weg

Geweld is een onlosmakelijk onderdeel van ons bestaan. Maar een groot deel daarvan blijft onzichtbaar. Het speelt zich af achter gesloten deuren. In schijnbaar keurige gezinswoningen. Of in verre oorlogsgebieden, aan het westerse oog onttrokken. Wie bepaalt of een geweldsdaad legitiem is, wie of wat stuurt onze blik? En welke woorden wegen het zwaarst: die van de dader of van het slachtoffer?

08
SEP

Als je thuis niet veilig bent

45 procent van de Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar is ooit slachtoffer geweest van enige vorm van fysiek, seksueel of psychisch geweld in huiselijke kring. Het grootste deel is vrouw. Waarom is geweld tegen vrouwen zo'n hardnekkig probleem? Met onderzoeker **Suzanne Bouma** (Atria).

EN

09
NOV

The violence of inequality

Niet alle geweld is fysiek van aard. Volgens geograaf prof. dr. **Mustafa Dikeç** (École d'Urbanisme de Paris) zit het ook in de structuur van de maatschappij. Minderheden gaan gemiddeld eerder dood en worden harder geraakt door economische tegenspoed. Dikeç spreekt over de noodzaak om ook racisme en ongelijkheid te erkennen als geweld.

06
OKT

De geweldsindustrie

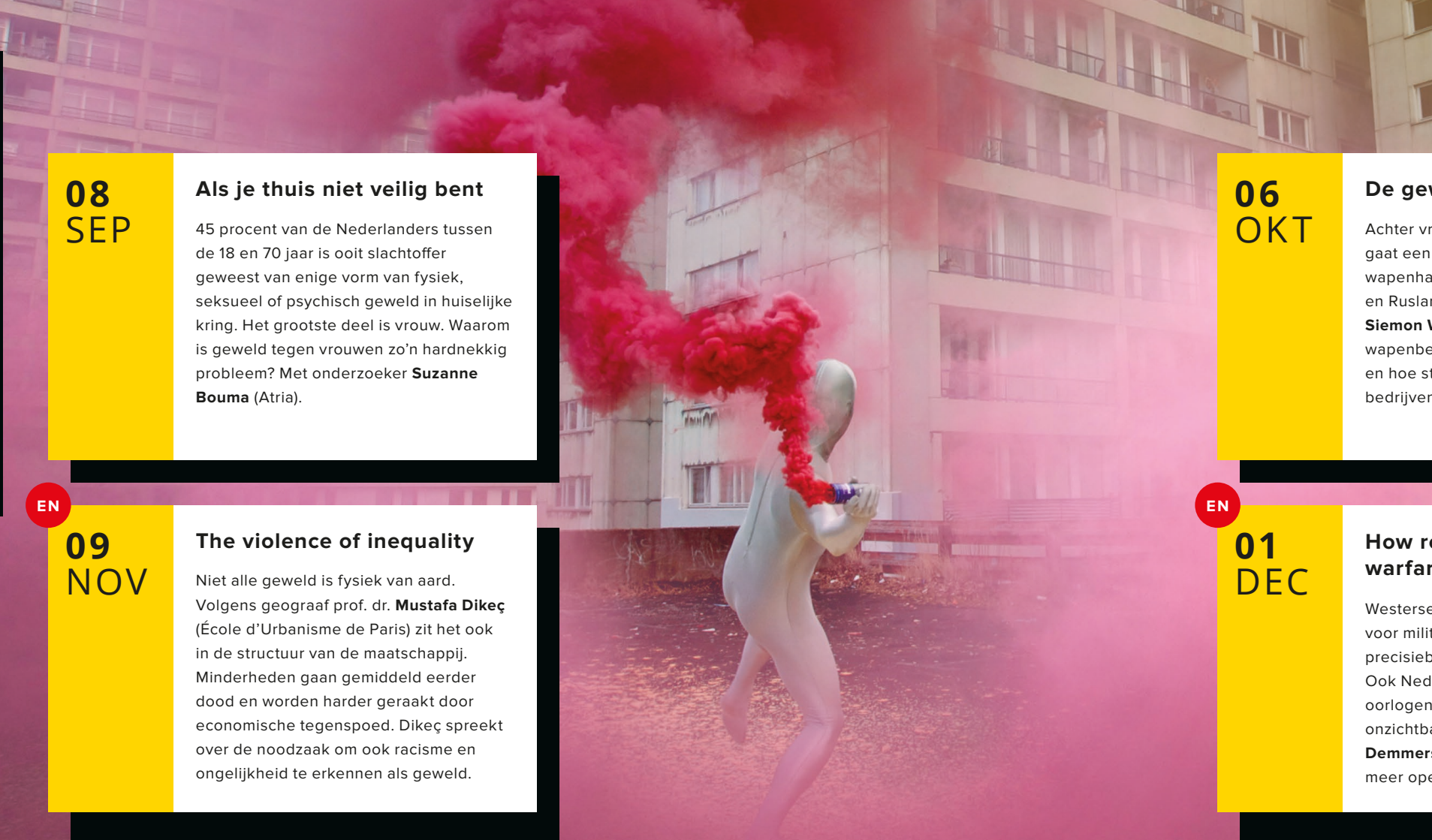
Achter vrijwel ieder gewapend conflict gaat een schimmige wereld van wapenhandel schuil, met de VS, China en Rusland in de hoofdrol. Onderzoeker **Siemon Wezeman** (SIPRI) vertelt over wapenbeurzen, Nederland als exportland, en hoe staten met wapenverkoop politiek bedrijven.

EN

01
DEC

How remote is remote warfare?

Westerse landen kiezen steeds vaker voor militair ingrijpen ver van huis. Met precisiebommen en droneaanvallen. Ook Nederland. Dit soort langeafstands-oorlogen maken het gebruikte geweld onzichtbaar. Politicoloog prof. dr. **Jolle Demmers** (UU) legt uit hoe en pleit voor meer openheid.

Studium Generale

Najaar 2020

AUGUSTUS

Pagina

31 AUG MA 19.30	De grote reset Felke Sijbesma	TivoliVredenburg	4

SEPTEMBER

01 SEP DI 20.00	De evolutietheorie voor mensen met haast Dr. Edwin Pos	Academiegebouw	6
03 SEP DO 20.00	In het hoofd van mijn zusje Dr. Bert van den Bergh	Bibliotheek Neude	8
03 SEP DO 12.00/20.00	De Futuristen #1 N.n.b.	Berlijnplein	5
04 SEP VR 12.00/20.00	De Futuristen #2 N.n.b.	Berlijnplein	5
05 SEP ZA 12.00/20.00	De Futuristen #3 N.n.b.	Berlijnplein	5
06 SEP ZO 12.00/20.00	De Futuristen #4 N.n.b.	Berlijnplein	5
07 SEP MA 20.00	Je bent al mooi Met o.a. prof. dr. Liesbeth Woertman	TivoliVredenburg	10
08 SEP DI 20.00	Als je thuis niet veilig bent Suzanne Bouma	Academiegebouw	12
15 SEP DI 20.00	Rachel Carson – Silent spring Dr. Jerry van Dijk	Bibliotheek Neude	16
16 SEP WO 20.00	Science Sessions #4 Dr. Mara Yerkes	Online	18
22 SEP DI 20.00	Optimism about optimism Dr. Hanno Sauer	Academiegebouw	EN 20
23 SEP WO 20.00	Dinosaurussen op het spoor Prof. dr. Anne Schulp	Anatomiegebouw	22
28 SEP MA 20.30	Science Café – Het weer Met o.a. dr. Peter Kuipers Munneke	TivoliVredenburg	24
29 SEP DI 20.00	Kunnen we met Darwin de samenleving begrijpen? Dr. Jeroen Hopster	Anatomiegebouw	6

OKTOBER

06 OKT DI 20.00	De geweldsindustrie Siemon Wezeman	Academiegebouw	12
07 OKT WO 20.00	The age of loneliness Dr. Maaike Verhagen	Bibliotheek Neude	8
12 OKT MA 20.00	Bemoel je met je eigen seks Met o.a. prof. dr. Ine Vanwesenbeeck	TivoliVredenburg	10
13 OKT DI 20.00	Is optimisme een keuze? Prof. dr. Madelon Peters	Academiegebouw	20
14 OKT WO 20.00	Crime scene investigation Prof. dr. Christianne de Poot & Bart Latten	Anatomiegebouw	22
20 OKT DI 20.00	Daniel Kahneman – Thinking, fast and slow Prof. dr. Barbara Vis	Bibliotheek Neude	16
21 OKT WO 20.00	Science Sessions #5 N.n.b.	Online	18
26 OKT MA 20.30	Science Café – De witte medische blik Met o.a. dr. Jamlu Busari	TivoliVredenburg	24

NOVEMBER

03 NOV DI 20.00	Wordt de evolutie van ziektekiemen ons fataal? Dr. Monique Nijhuis	Academiegebouw	6
05 NOV DO 20.00	Three identical strangers Dr. Jaap Bos	Bibliotheek Neude	8
09 NOV MA 20.00	The violence of inequality Prof. dr. Mustafa Dikeç	Academiegebouw	EN 12
10 NOV DI 20.00	Over cultuurplessimisten en vooruitgangs-denkers Dr. mr. Frans Willem Lantink	Academiegebouw	20
11 NOV WO 20.00	Hoe traceer je de oorzaak van kanker? Dr. Ruben van Boxtel	Anatomiegebouw	22
17 NOV DI 20.00	Michel Foucault – Surveiller et punir Prof. dr. Marii Huijer	Bibliotheek Neude	16
18 NOV WO 20.00	Science Sessions #6 N.n.b.	Online	18
23 NOV MA 20.30	Science Café – Het heelal Met o.a. dr. Inge Loes ten Kate	TivoliVredenburg	24
24 NOV DI 20.00	Redt biodiversiteit ons in een veranderend klimaat? Prof. dr. Merel Soons	Academiegebouw	6
26 NOV DO 20.00	Hunting for hedonia Dr. Megan Milota	Bibliotheek Neude	EN 8

DECEMBER

01 DEC DI 20.00	How remote is remote warfare? Prof. dr. Jolle Demmers	Academiegebouw	EN 12
02 DEC WO 20.00	Van Pompeii tot Utrecht Dr. Saskia Stevens	Anatomiegebouw	22
08 DEC DI 20.00	Optimists, pessimists and statistics Prof. dr. Daniel Mügge	Academiegebouw	EN 20
16 DEC WO 20.00	Science Sessions #7 N.n.b.	Online	18

Cover to Cover

Baanbrekende boeken

Sommige boeken maken een verpletterende indruk. Het zijn werken die decennia na publicatie nog altijd geliefd zijn en geciteerd worden. Waarvan je de auteur kent, maar misschien het boek zelf niet hebt gelezen. Of de titel, zonder te weten waar het écht over gaat. In deze reeks passeren drie tijdloze boektoppers de revue. Waarom zijn ze zo invloedrijk? Wat is de belangrijkste boodschap? En welke inzichten houden nog steeds stand?

- 🕒 20.00 – 21.30 UUR
- 📍 BIBLIOTHEEK NEUDE THEATER
- 🔗 I.S.M. BIBLIOTHEEK UTRECHT

15
SEP

Rachel Carson
Silent spring

Bioloog Rachel Carson zette met *Silent spring* de gevolgen van het grootschalige gebruik van pesticiden op de kaart. Bijna 60 jaar later luiden experts nog altijd de noodklok over de impact van pesticiden op de biodiversiteit. Met milieukundige dr. **Jerry van Dijk** (UU).

20
OKT

Daniel Kahneman
Thinking, fast and slow

In *Thinking, fast and slow* laat psycholoog Daniel Kahneman zien waarom mensen vaak slechte beslissers zijn. Ons brein is feilbaar en ons voorstellingsvermogen beperkt. Politicoloog prof. dr. **Barbara Vis** (UU) vertelt hoe Kahnemans inzichten ons helpen risicovolle beslissingen van politici beter te begrijpen.

17
NOV

Michel Foucault
Surveiller et punir

Macht is overal, betoogde Foucault in de jaren 70. In een tijd dat alles leek te kunnen liet hij juist zien dat iedereen via instituties en maatschappelijke structuren wordt onderworpen aan disciplinerende machtswerkingen. Filosoof prof. dr. **Marli Huijer** (EUR) plaatst het boek in zijn tijd en trekt een lijn naar nu.

Science Sessions

Wetenschappers over de vragen van nu

In de Science Sessions gaan we in gesprek met wetenschappers over wat hen bezighoudt in deze uitzonderlijke tijden. Over onderwerpen die ineens extra relevantie hebben gekregen door de coronacrisis, of onderwerpen die juist ondergesneeuwd raken. Verrassend en actueel. Houd sg.uu.nl in de gaten voor de laatste updates en de gasten.

- 20.00 – 20.45 UUR
- ONLINE FACEBOOK LIVE
ON DEMAND [SG.UU.NL](https://sg.uu.nl)
- I.S.M. TIVOLIVREDENBURG

Sociaalwetenschapper dr. **Mara Yerkes** (UU)
over hoe diepgeworteld de traditionele
rolverdeling tussen man en vrouw is.

16
SEP

Gast wordt later bekend
gemaakt via sg.uu.nl.

21
OKT

Gast wordt later bekend
gemaakt via sg.uu.nl.

18
NOV

Gast wordt later bekend
gemaakt via sg.uu.nl.

16
DEC

Optimisme / *pessimisme*

Voor rasoptimisten én doemdenkers

Wie een betere toekomst wil moet eerst geloven dat verandering mogelijk is. Maar is dat niet makkelijker gezegd dan gedaan? Zo zullen we de gevolgen van de pandemie nog lang merken en gaan klimaatverandering en oorlogen gewoon door. Hebben de pessimisten momenteel het gelijk aan hun zijde? Waarom is de een optimistischer dan de ander? In vier lezingen nemen we onszelf en ons toekomstbeeld onder de loep.

🕒 20.00 – 21.30 UUR

📍 ACADEMIEGEBOUW
AULA

EN

22
SEP

Optimism about optimism

We hebben de neiging zaken slechter voor te stellen dan ze zijn en te geloven dat het alleen maar erger wordt. Filosoof dr. **Hanno Sauer** (UU) legt uit waarom we van nature neigen naar pessimisme en wat we eraan kunnen doen. Hij is optimistisch: er is morele vooruitgang. We moeten er alleen voor open staan.

10
NOV

Over cultuurpessimisten en vooruitgangsdenkens

Historicus dr. mr. **Frans Willem Lantink** (UU) laat zien hoe pessimisme en optimisme elkaar afwisselen in de ideologieën en cultuuroorlogen van de twintigste eeuw. Van Oswald Spenglers ondergangsdanken tot de liberale overwinning na de val van het communisme in 1989.

EN

13
OKT

Is optimisme een keuze?

Voor de een is het glas altijd halfvol, voor de ander halfleeg. Zit optimisme in je genen of is het een levenshouding? Kan je een positieve blik aanleren? Met experimenteel psycholoog prof. dr. **Madelon Peters** (Maastricht University).

08
DEC

Optimists, pessimists and statistics

Volgens optimisten heeft de mens het nog nooit zo goed gehad. Wereldwijd is er steeds minder armoede, honger en luchtvervuiling. Hoe kan het dat pessimisten met dezelfde data tot een ander verhaal komen? Politiek econoom prof. dr. **Daniel Mügge** (UvA) over wat cijfers ons kunnen vertellen.

Spoorzoeken

Het verleden ontrafeld

Of het nu gaat om het uitsterven van dinosaurussen, het leven van de Romeinen, een onopgeloste moordzaak of het ontstaan van een tumor. We willen weten wat zich heeft afgespeeld. In de snijzaal van het Anatomiegebouw laten experts zien hoe zij puzzelen met bewijsstukken om het verleden te reconstrueren. Van bloedsporen tot T. rex-botten: hoe maak je van losse stukjes informatie een kloppend verhaal? Wat weten we zeker en wat is speculatie?

23
SEP

Dinosaurussen op het spoor

Dankzij fossiele botten en skeletten weten we vrij goed hoe dinosaurussen eruitzagen. Maar hoe zit het met hun gedrag? Paleontoloog prof. dr. **Anne Schulp** (UU) laat zien hoe pootafdrukken ons cruciale informatie geven over het leven en de evolutie van deze intrigerende wezens.

14
OKT

Crime scene investigation

Er ligt een lijk op straat. De bloedwaarden wijzen op een overdosis, maar de nek zit vol striemen. In series is het oplossen van zo'n mysterie een eitje. Maar hoe werkt dat echt? Forensisch arts en patholoog **Bart Latten** (NFI) en rechtspsycholoog prof. dr. **Christianne de Poot** (HvA/VU) laten zien hoe je een moord reconstrueert.

11
NOV

Hoe traceer je de oorzaak van kanker?

Wie ziek is wil weten waardoor. Kankerwetenschapper dr. **Ruben van Boxtel** (Prinses Máxima Centrum) legt uit hoe je aan de hand van sporen in het DNA terug kunt zien hoe een tumor is ontstaan. Is uv-straling de belangrijkste oorzaak van een tumor, een overerfbare afwijking of iets anders? Welke rol speelt toeval?

02
DEC

Van Pompeii tot Utrecht

Een stuk textiel, een olielamp of een scherf. Historicus en archeoloog dr. **Saskia Stevens** (UU) vertelt hoe een kleine vondst kan leiden tot een groot verhaal. Dankzij nieuwe technologieën komen archeologen steeds meer te weten over het leven in het Romeinse rijk. En dat was heel anders dan we in de film *Gladiator* krijgen voorgeschoteld.

Science Café Utrecht

Talkshow met échte experts

Waarom is oktober de beste maand om van het weer te genieten? Welke rol speelt discriminatie in de gezondheidszorg? Waarom zijn we zo gefascineerd door het universum? In drie nieuwe Science Cafés gaan we met wetenschappers in gesprek over het weer, de witte medische blik en het heelal. Kom ook en discussieer mee.

🕒 20.30 – 22.00 UUR
📍 TIVOLIVREDENBURG
VERSCHILLENDE ZALEN

28
SEP

Weerchallenge

Weet jij wat heiligenschijn is? Of een jakobs ladder? Voor kenners van het weer zijn het bekende fenomenen. Met een beetje geluk kan jij ze ook zien. Zeker in oktober, want dat is dé weermaand bij uitstek. Tijdens de Weerchallenge roepen we je op om naar buiten te gaan, naar boven te kijken en foto's van wat je ziet te delen. Doe je mee? Weerman en klimaatwetenschapper dr. **Peter Kuipers Munneke** (UU) legt in een aantal vlogs uit hoe herfstige weerfenomenen ontstaan. We trappen de challenge af met een gesprek over het weer tijdens het Science Café Utrecht met o.a. **Gerard van der Steenhoven** (directeur KNMI).

🔗 Check www.weerchallenge.nl

26
OKT

De witte medische blik

De politie, de Belastingdienst en het onderwijs liggen sinds de recente antiracistische protesten onder een vergrootglas. Maar hoe zit het met discriminatie in de medische wereld? Een gesprek over de (ir)relevantie van etniciteit en afkomst in de spreekkamer en het lab. Met o.a. kinderarts dr. **Jamiu Busari** (Maastricht University) en huisarts prof. dr. **Maria van den Muijsenbergh** (Radboudumc).

23
NOV

Het heelal

Aan spectaculaire waarnemingen in de sterrenkunde geen gebrek. Maar over wat ze precies betekenen, tasten wetenschappers vaak in het duister. Hoe compleet is ons beeld van het heelal? Een avond over de stand van de sterrenkunde en onze oneindige fascinatie voor het universum. Met o.a. astrobioloog dr. **Inge Loes ten Kate** (UU) en wetenschapshistoricus dr. **David Baneke** (UU).

Mis niets!

Altijd on demand

Dit seizoen heb je – anders dan anders – een reservering via de website nodig om een programma te kunnen bijwonen. De anderhalvemeterregel betekent bovendien dat het aantal plekken in de zalen beperkt is. Gelukkig biedt Studium Generale de meeste lezingen aan als livestream of opname via sg.uu.nl of op YouTube.

Blijf op de hoogte van wijzigingen en *last-minute* updates over het programma door je in te schrijven voor onze nieuwsbrief. Of volg ons op Facebook, Twitter of Instagram, waar we je artikelen, documentaires en meer verdieping aanraden.

- facebook.com/studiumgenerale.uu
- instagram.com/studiumgenerale.uu
- twitter.com/SG_UU
- youtube.com/studiumgeneraleuu

Colofon

Publicatiedatum
1 augustus 2020

Vormgeving
Frank-Jan van Lunteren (collageboys.nl)

Drukwerk
Xerox

Fotografie
Voorkant: Frank Jan van Lunteren, p. 2-3: Frank Jan van Lunteren, p. 4-5: Screeny / photocase.com, p. 6-7: Gurkentanz / photocase.com, p. 8-9: PolaRocket / photocase.com, p. 10-11: Billie / unsplash.com, p. 12-13: kallejipp / photocase.com, p. 16-17: pip / photocase.com, p. 18-19: Eliza / photocase.com, p. 20-21: Jenzig71 / photocase.com, p. 22-23: Focussy / istockphoto.com, p. 24-25: Jan Willem Groen Fotografie, p. 26-27: pinotnoir / photocase.com

IS OPTIMISME EEN KEUZE?

**RECHTVAARDIGT DE ZOEKTOCHT
NAAR KENNIS CONTROVERSIËLE
EXPERIMENTEN?**

**HOE WORDEN WE SUPERVIRUSSEN
DE BAAS?**